

עין משפט
נר מצוה

לו:

והלכתא אפילו בדישנא קמא. ואע"ג דהכא פסקין דמילתא דעבדלא לאגלווי לא משקר מי"מ לא הימניה ^(א) לע"א אלא משום דדייקא ומנסבא ^(ב) א"נ דייקא ולמ"ד הכא אינו נאמן אפי' לחלק בין האי כהן לעד א"נ גבי אשה הקולו משום עיגולה ועוד יא דדייקא: **חזייה** בשקריה. פי' ראהו והכיר זו דבשקריה הוא לשון הכרה כמו מאן דנעל עובדת כוכבים דמשכה ליה עורלתיה ולא מבשקר ליה צפ' עושין פסין (עירובין יט.) וכמו חלק קממיהו ולא בשקריה צפרק צתרא דיצמות (דף קס.) וצקוטטרס לא פירש כן:
משום כבודו דחבם. כדאמר לקמן ג' מתירין את הבכור

צמקוס שאין מומחה וצמקוס שיש מומחה לא^(א): **פסק** אצל הפשיטא

דכל התרה אינו נשחקר אפילו יש צומס מוצק אלא ע"פ ג' או מומחה: **על** כבודו דחבם **א** עבר איסורא **עבר**. וא"ת מהאי טעמא לישמרו בלא עדות כל צבורות שהכהנים מציאין לפנינו שיש בהם מוס מוצק וי"ל דשאי כהן שירא לאוכלו בלא התרת חכס פן יתגלה הדבר מתוך קץ שהטיל צו מוס אצל האי ישראל אין לומר שמציא לפני חכס פן יודע שרואה לאוכלו ולגזלו לכהן שהרי גס עתה נשציל כך לא יתצטר שלא יאכלנו הוא עצמו: **ההרת** בכור בחוצה **לארץ** **ע** פי' שלשה בני הכנסת. ממתינתין לא שמעינן ליה דליכא לאוקמה צומס הזה אצל צומנ שצית להקדים קיים יא ה"ל למיגור חוצה לארץ אטו ארץ ישראל שלא יא להקל להמיר על פי שלשה בני הכנסת ועוד משום דליכא למאן דאמר צממורה פרק אלו קדשים (דף כא.) דצבורות חוצה לארץ אס בלא תממיס יקרבנו:

תנינא הרי זה ישחט בו'. הא ללא משני הכא לפוקי מדדני יוסי אע"ג דלימיוק עמו דסאמך צמקון משום דא"כ הוה ליה לרצ יהודה למימר הלכה כרצנן או אין הלכה כר' יוסי אצל ר' חייא דצמקון נקט שני דברים מענין אחד התרת בכור והתרת נדרים: **במקום** שיש מומחה **א**. לאו דוקא מומחה יא שהכמוהו צ"ד דהא על רב אשי דלעיל אמרי' דלמיהו לקמיה הווא שרוע משום כדודו דחכס וכל יא מופלג צחכמה ומומחה ראוי להמיר בכור ונדר ציחדי דמשמע מדרב אשי דלעיל ובפ"ק דנדרים (דף ט:) גבי רצינא דהוה ליה נדרא לנדיניה ואמא לקמיה דרב אשי וכו' וקאמר ש"מ תלת כו' ויחיד מומחה שרי שמתא משמע קלת דיחיד מומחה הוי ' כרב אשי וכן הויא דצפ"ק דסנהדרין (דף ה:) יא אא"כ היה מומחה לרבים דן אפי' יחידי לאו דוקא מומחה הנסקח כו' ^ט כדאמר ר"נ הסם כגון אנה דן דיני ממונות: **לא פסק** ומיהו צומן הזה אין נראה שיהא שום אדם חשב מומחה להמיר בכור ונדר ציחדי ולדון דיני ממונות ^{לא}: **שלשה** מתירין את הנדר **במקום שאין חבם**. צענין ^{לא} דפ"ק דנדרים (ט:) ^(ג) דלמרי' לא שרי ליה לאיניש למישרי נדרא צאתרא דרביה ומיהו הויא אפי' יש שם מומחה אחר אין לאומו מומחה להמיר צמקוס רבו כמו רצינא צמקוס רב אשי: מפירין

כל פסולי המוקדשין פרק חמישי בכורות

דאס ליה לאשסמוטי. יא ולמימר אי לדיך לא מהימן אנה הוה חשיצנא ליה מהימן הלך לא מירתת מעיקרא: **מאי** **פלוני** **דהזכיר** לו משלה שם הנאמן הרי זה נאמן השליח דחייש שמא ימצעני ונמלאתי משקר. והן סיפא ודאי מסייעא ליה לרב יהודה דמילתא דעבדלא לאגלווי לא משקרי בה אינשי: **הפס**

כיון דאיכא טובע מירספ. כלומר מהא לא תסייעיה דהתם מירתת שליח כיון דחוי דקפיד משלא להזכיר שם האיש כפר ודאי ימצענו אצל גבי בכור לא מירתת האי כהן דסבר מי יטרם לחפש אחר דברי ולישאל לאותו ישראל אס נתנו לי צמומו: **מנא** ליה **ליהודא** **הא**. דלמרא לעיל ^(א) נאמן כהן לומר בכור זה נתן לי ישראל צמומו: **אנה** **גזידול קצעפס**. אני שנימיה לגידול יא והוא שנאה לרב יהודה והכי אמרי טון לגידול נאמן ישראל לומר כו'. ל"א גזידול קצעתה לחכס אי גדול שנימיה: **צקטן**. שהיה קטן הטלה כשתנו לו: **מהו דמיא** **לא** **קיס** ליה **צגויס**. דמשום דהגדיל הטלה אינו מכירו ושמא אחר הוא והאי כהן נטיל

צו מוס: **נלישנא צתרא**. נאמן ישראל: **נלישנא קמא**. דלפי' הכהן נאמן. והלכתא אפי' כלשנא קמא: **יומא** **חדעון חלש**. רפרס צענייה: **אינסיס**. האי כהן לצוכרא יא קמיה למיחוי אס מוס קצוע הוא וסבר הווא כהן השמא חייש צענייה ולא יכיר שזה הוא שנתן לי בלא מוס: **ארפסינוס** **לענייה**. פתח עינו יא צכת: **חזייה** **שקריס**. שהכיר שהוא נתנו לו בלא מוס: **לא חס**. רפרס דמילתא למימר דלא ידעיה עוד כהן נאמן לומר בכור זה נתנו לי ישראל צמומו: **האי הוא דחאיף**. שהרי הוא החזיק עצמו כחזוף לשני דברים אחד שהטיל צו מוס ועוד דהיה לו להראותו לחכס אחר והראהו ליה עצמו שנתנו לו: **שרוע**. עינו אחת גדולה ואחת קטנה: **אי כהן אי ישראל הוא**. שלא היה מכיר צוה אס כהן אס ישראל ואמר ואפילו הוא כהן וחשוד על הבכור אין כאן חשדא שהרי כך נולד: **אא"כ כהן עמו**. דשמא אס יאמר לו קצוע יא ישחטנו ויאכל הוא דכיון דקצוע הוא הרי הוא נאכל לכל אדם אלא שגזילת כהן הוא והאי לא חייש לגזילה ואכיל ליה: **הי השפס הפס**. גבי שאר מומינן שאין מובהקין איכא למיחשדיהו לישראל שמא יגזול את הכהן ואע"ג דאדם כשר הוא צהא מילתא דלא צעי לשוחטו אלא ע"פ מומחה דנהי דקדשים חזון לא אכיל בצכרת הוא השוחט קדשים בחזן מיהו אגזילה דכהן דלאו צעלמא ^ט חסיד: **איסורא** **ענד**. צתמיה. יא ודאי לא יגזול: **באתנא** **הכל נאמנין על מומי מעשר**. להעיד שמאליו נפל צו. ובספק מעשר קאמר כגון קרא לתשיעי עשירי דלמרי' צפ' אחרון (לקמן נט.) אינו נאכל ^(א) ואין לו תקנה אלא צמוס: **גב' מי ידע הי נפיק**. צפתח עשירי שטייל צו מוס מעיקרא: **צריש** **עשרה**. כלומר צעשירי: **באתנא** **שנמסיס**. **ענו**. דהוי מוס מוצקה: **צני הכנסס**. שאין חכמים: **גב' צחוזה** **לארץ**.

שאינו ראוי להקריב ואפילו צומן בית המקדש יא צמס' תמורה (דף כא:.) ספק. אמרה לי ר' ירמיה משמיה דרב ספק אמרה לי משמיה דשמואל: **שלשה מסירין אס הבכור כו'**. צמומין מובהקין: **לאפוקי** דאית ליה לאשתמוטי ^(א) סיפא ודאי מסייעא ליה יאמאי פלוני הרי זה נאמן התם כיון דאית ליה תובע מירתת אמר ר' ירמיה בר אבא מנא ליה ליהודה הא ^ט אנא בגידול קבעתיה וגידול קבע בדידיה והכי ^ט א"ל ינאמן ישראל לומר בכור זה נתתי לכהן צמומו ישראל פשיטא לא ^(ב) צריך בקטן והגדיל מהו דתימא לא קים ליה ^ז קמ"ל בסורא מתנו כלשנא בתרא בפומבדיתא כלשנא קמא והלכתא אפילו כלשנא קמא רפרס ^ט בפומבדיתא הוה ליה בוכרא ויהיביה ליה לכהן בלא מומא אול שרא ביה מומא יומא חד ^ט חלש בענייה אייתיה לקמיה א"ל בכור זה נתן לי ישראל צמומו ארפסיניה לענייה חזייה בשקריה א"ל לאו אנא דיהיבתיה לך ואפ"ה לא חש לה למילתא האי הוא דחאיף כ"ע לא חציפי יהווא שרוע דאתא לקמיה דרב אשי אמר למאי ניהוש ליה אי כהן הוא אי ישראל וימא אשי אמר לרב אשי ודלמא ישראל הוא ^צ ואמר רב יהודה יאין רואין בכור ישראל אלא א"כ כהן עמו א"ל הכי השתא התם נהי דקדשים בחזן לא אכיל האמוניה דכהן חשוד הכא מכדי ידע דהאי מוס מובהק הוא מ"ט ^ט אתיוה קמיה רבנן משום כבודו דחבם על כבודו דחבם לא ^א עביד איסורא עבר: **מתנא** ייחבל נאמנין על מומי מעשר: **גב' מ"ט דאי בעי** שדי ביה מומא בכולי עדריה ^ט: **מתנא** יבכור שנסמית עינו ושנקטעה ידו ושגשברה רגלו הרי זה ישחט על פי ג' בני הכנסת רבי יוסי אומר אפילו יש שם כ"ג אינו נשחט אלא על פי מומחה: **גב' רבי** שמלאי ^ט ור' יהודה נשיאה תרווייהו משמיה דרבי יהושע בן לוי אמרי ואמרי לה רבי שמלאי ורבי"ל תרווייהו משום ר' יהודה נשיאה אמרי י התרת בכור בחוצה לארץ על פי שלשה בני הכנסת אמר רבא ובמומין מובהקין מאי קמ"ל תנינא בכור שנסמית עינו ושנקטעה ידו וישגשבתרה רגלו הרי זה ישחט על פי ג' בני הכנסת אי ממתניתין הוה אמינא בח"ל אפי' מומין שאין מובהקין והאי דקתני מובהקין להודיעך כחו דר' יוסי קמ"ל ^(א) א"ר יהודה א"ר ירמיה בר אבא ספק משמיה דרב ספק משמי' דשמואל ג' מתירין את הבכור במקום שאין מומחה מאי קמ"ל תנינא הרי זה ישחט על פי ג' בני הכנסת אי ממתניתין הוה אמינא ^(ב) יא במקום מומחה קמ"ל י במקום שאין מומחה אין במקום שיש מומחה לא"י אמר רב חייא י בר עמרם ג' מתירין את הבכור במקום שאין מומחה ג' מתירין את הנדר במקום שאין חבם ג' מתירין את הבכור במקום שאין מומחה לאפוקי

שאינו ראוי להקריב ואפילו צומן בית המקדש יא צמס' תמורה (דף כא:.) ספק. אמרה לי ר' ירמיה משמיה דרב ספק אמרה לי משמיה דשמואל: **שלשה מסירין אס הבכור כו'**. צמומין מובהקין: **לאפוקי**

ארבעה מוסמכים הנכרים כגון נסמית עינו נקטעה: להודיעך כחו דר' יוסי. דאפי' מובהקין קאמר דאינו נשחט אלא ע"פ מומחה:

מסורת הש"ס

(א) צריכא, (ב) תמורה ח: ע"ש, (ג) עבר, (ד) ועיל לא, (ה) לקמן נט: (ס) ופולין יא:, (ז) יצמנוס כה: וע"ש היטב, (ז) לע"א ששאלה כיון דחכוס ליה לא דייקא ולמ"ד הכא כי יש לחלק וכו' כהן לעדות אשה דבני אשה כי צ"ק, (ח) יצמות נג:, (ט) הדי"א צ"ק, (י) רב אשי צ"ק, (י) אמרי צ"ק.

תורה אור השלם

- לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו ואם הקמ ימירנו וקדה הוא והמותרו קדה קדש לא יאכל:
- ויקרא כו לג

הגהות הב"ח

(א) גב' הוה אמלא אפי' צמקוס מומחה: (ב) רש"י ד"ה הכל יכו' אינו נאכל אלא צמוס כל"ל ויצמות ואין לו תקנה נמחק:

מוסף רש"י

אלא א"כ כהן עמו. דשמא שיעדו על שמוס קצוע הוא ללא חן קדשים בחזן. אכיל ליה חיי מיש לגזילה דכהן, הלך צעק כהן נכדיה ואין שכן לא מלי למימר כסור זה נתן לי כהן צמומו, דלמתינן ליה חיינו לי הווא כהן נכדיה ^א ק, דכל כמה דלא חיינו ליה לא שרינן ליה הכסור אלא אס קייס ליה ליה לנסן (תמורה ח:.) דאי בעי שדי ביה מומא בבולי עדריה. קודס שיעשר, דלמאי לא קדשה חד מנייחו (ועי' דף) דענין אינן קדושים ליהיו נמטיל מוס קדושים ואחר כך עשה, דמעשר כהמה חל על המוס, דלמאי (ויקרא כו) לא יבקר בין טוב לרע, הילכך אינו נשחט (ועי' דף א.)

שיטה מקובצת

אן לאשתמוטי דאמר עלי דירי היפני הוה מהימן סיפא: ט א דירי היא אבא: ו והכי אמרי ליה: ז ח ליה ביה קמיל: ט רפרס מפומבדיתא ורש"י גויס בביית: ח חד חש בענייה: ט מ"ט אתיהי קמיה: ט עדריה מפיקרא: ט שמואל. גליזן גיל דחרי (ר' שמלאי הוי רבסס' ע"ו דף ג.) אמרינן שסמקינן ואויל רבי יהודה נשיאה אכתפיה דרבי שמלאי שמועיה והכא (משמע) דהברים הוי: ז אפי' ושעשבריה: יא אמינא אפי' במקום: ט חייא בר אבין אמר רב עמרם: יא שמואל דכי ברקין ומשכחינן דממי שאינו נאמן לקחם אית ליה לאשתמוטי ולמימר: יא לגידול שם חכס והוא: טא אמרי ליה לגידול: טא בחמיה כלומר זה רדאי: טא תיבות במס' תמורה נמחק: טא ועוד משום דדייקא: טא תיבת פסק נמחק: טא קיים סר"א יגזור תיבות ת"א למיגור נמחק: טא שלא יבא להקל: טא מומחה שסמכהו ברבי דהא על רב אשי אמרינן לעיל דאתא: טא וכל מומחה המופלג בחכמה: טא ואם היה תי' אא"כ נמחק: ט הנסמן ברבי כדאמר: טא תי' פסק נמחק: טא ממונות ביחודי הס"ד: טא זה הודיא דפ"ק:

^[א] נראה דל"ל לא קים ליה צה אס הוא המוס עצמו שהיה צו כשתנן לו

מסורת הש"ס

א) ןלכורא ז"ל מתירין דאָ קאי נפרע אדעלען בעסקן ל׳ ג' מתירין ועי' חוס' דהסא ד"ה מפירין ליענא דקרא ״וכ׳ׁ, א) ןברכות ט. ושי״ן, א) מנילה כט: ושי״ן, ד) ונמכור כ"א במשה שמעשיות וברמב"ם, א) לעיל כח, א) פ"ו עד, א) ןהסותן קך איהא במשה שמעשיות וכן איהא בברא"ש, א) ןחולין מו, ט) לקמן לט, א) קתא מדמים הס"ד אח"כ מה"ד בכור במתיה ולימא ז"ק, ט) ליה מאי אפסקתן ומשני דא"ל מוכר וכי ז"ק, א) ג"א דלמרי ליה אי כרי ז"ק, ט) כ"א בתמונה פריך שפיר מה שטור כ"י ז"ק, א) ז"ל א' בדל, א) ז"ל ואפילו, א) ולא מפליג,

תורה אור השלם

1. ובי דקדוּה בו מום פסח או עור בל מום רע לא תוקרבנו לִיךְ אֱלֹדִיקי: דברים טו כא

הגהות הב"ח

א) גמ' בכור ינכה ולימא ליה: א) בבשנה אלל לא מן העור:

מוסף רש"י

במקור נעמר. טעמו, במסכת גיטין (פו.) מונה שבתן של תמנים ואמר ר' יוסי נתינוני עמו, טס וקר, דבר יסר כקן השוקלים (שד"בין אה) א': פירושו עמו לתת טעם לכל דבריו שהם מיישב את דבריו (נ"טו ע"ש).

הדרן עלך כל פסולי הובקדשין

יבשה שתהא נפרכת. ואע"פ שאין מולידה דין און ויבשה דין יוסי נתינוני ששהא נפרכת גלפרין (חורין א), חורטין הוצינות. כ"י דשני שקרין ינצי"ב"ה, החלוטות אוןן שלפנים כנגד חוטמן, שנפגמו. שניטל מוס מעט, או שנבגמו. שחתכו בהתכן מלמעלה בעוקן ולא חסרו כלום, הואיל ונצלו אוןן חוטין (נע"י דה), והפנימיות. שהשניטס הגדולות קנעות בנן שקרין מישליו"ש, שנעקרו. לגמרי היו מום, כדמפרש ואילי הואיל וכו פני ממוז, אלל פגמה או גיטום אינו ניכר בהם, שברי מנאות כפה (שם).

שיטה מקובצת

א) רבינא דמסבירי להו וסביר: א) דרומא ר' יוסי: נמוק: א) לתם את הרמס: א) ויחזיר לתם את: א) ישלמו לו דמי: א) בכור ינכה ולימא: א) לאו דאכלתיה הוה כ"י ושרי לי ניהליה: א) לא מן העור: א) שבלבדי ובטל ממלאכתו כ"י שבגלוי ובטל: א) החסותם אבל לא מן: אי' שנפגמו או שנבגמו: א) להצטרף דהא כליתנתו דמי: א) דאיסור ספי להו הס"ד: א) קתא בכור ינכה לו מן הדמים ומ"מ הוא יטול קצת בתמיה: און אבא ומשמע מותר: און אימא דלמא לעולם כל דהו לא: א) הגדר וכוין דלא: א) שיעור גיטן לאידי: א) אבא ממי מורה: א) כנפיהו והסחוטין: און שנעקרו דהיינו ינבש: און התם גבי עבד רוצא: און כפי מובין אלו: און ובארם גמי לא: און לקמן ואין לחלק בין: און לחירות כגון שמשחחר:

כל פסולי המוקדשין

לאפוקי מדרבי יוסי דמתני': במקום שאין חכם. הא יש חכם הוא לבדו מתירו: כגון מאן. הוי אותו חכם: מכלל דהני סרי כל דכו.

בתמיה. כלומר אפי' עמי הארץ השנים ועמי הארץ היאך ראויין להטטרף ים: דמסברי להו. טעמי הלכות נדרים וסביר ואותו חכם

ילמד את השנים: מהו דסימא. הא

קיימא לן במסכת גיטין (דף סו.) רבי יוסי נתימוקו עמו ותיהוי הלכתא

כוותיה: נתימוקו. טעמו. שהיה מביא טעם לדבריו כל שעה: תפשוט מהא. דלמרי רב מנאל משמיה דרב אין הלכה כר' יוסי תפשוט דהך קמיימא דלמרי רבי יהודה לעיל ולין: ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל ג' מתירין את הבכור תפשוט משמיה דשמואל איתמר דאי משמיה דרב תרתי למה לי דמי נתימר לרב תרתי וימני שלשה מתירין את הבכור ואין הלכה כר' יוסי: **בתנאי השועט אס הבכור. ומכר מבשרו: ונודע שלא הראהו. לחכם: מה שאכלו. הלוקחים אכלו: ויחזיר להם הדמים.**

משום קנס דאיסור י' ספק הוי: מבשר יקנר. דככור חס אסור כהנאה: מכרוהו. הלוקחים לעובדי כוכבים הואיל ולא גרס להו איסורא ישלמו לו דמי בשר טריפה צול והוא יחזיר להם המותר: גמ' קא.

מואסת כמו ואקון צס (ויקרא כ): יחזיר להם כל הדמים. דכל מה שאכלו אינו נהנה להם משעה שנודע להם: ינכה. והוא יטול י' קתא י' בתמיה: ולימא ליה. ישראל לכהן שמכר מה אפסקדתן הלא אס היה הבשר צידק היה טעון קבורה שהרי חס שחטמו: כגון דוצין ליה. כהן השועט מקום המוס לישראל: דאמר ליה. כהן אס היה צדי הוה מחזינא ליה כמו שהוא שטוט: כר' יהודה.

דלמרינן בפרק עד כמה (לעיל כח.) השועט את הבכור ואחר כך הראה את מומו רבי יהודה ממיר: טעלים. אמאי יטול קתא לימא א' ליה מוכר ללוקח אי לאו דלכתלתנהו הוה מתקנינא להו: יין נסך. אמאי יטול קתא. ונמשין] כגון דלא זצין ליה יין נסך גופיה אלל עירבו עם יין כשר ומכרן ולימא ליה אי הדמיה ניהלי הוה מוציננא ליה לעובדי כוכבים חוץ מדמי יין נסך שז:

הדרן עלך כל פסולי המוקדשין

על אלו מומין. החסותם. תנוך האוןן שקרין טנדריין: אלל לא מן העור. דהדר צריא ולא הוי מומא.

והאי עור היינו אליה רכה של אוןן: פגימה אינה בלא חסרון אלל סדק משמע גמי בלא חסרון: נפרכת. כשממשמטין בה: גמ' ואמאי פסח ועור כפיב. שישחוט בכור עליהן ומידי אחרינא לא דכתיב וכי יהיה צו מוס פסח ועור וסמין ליה בשעריך תאכלנו דהיינו בלא הקרבה: ומשני **כתיב גמי כי יהיה צו מוס. דמשמע גמי מומין אחריני: ובטל גמי ממלאכסו. כגון פסח בטל מהילוך ועור בטל מרציה: אלמה סק נפגמה אונו. הוי מוס הא אינה בטילה משמיעה: ריבויא היא. דכתיב כל ולא דרשינן ליה בכלל ופרט: אי הכי דריבויא הוא מומין שבסכר נשחוט גמי עלייהו: חוטין. יינצב"ש: חילוונות. שבאמצע הפה: שנפגמו. שחסרו מעט: שנחתכו כסין כדוחצו ולא חסרו אלל כעין סדק: מושליר"ש: מום**

פרק חמישי בכורות

לו.

מפירין את הנדר. לישנא דקרא נקט אלל גבי חכם שיך לשון הסרה וכן בהמוכר את הספינה (צ"צ דף עד.) גבי צת קול דקאמר ועכשיו שנשבעתי מי מפיר לי: רב' יהודה אומר אחד מהם חכם מבכץ דהנך בץ דהו אמר רבינא דמסברי אהו וסברי. כ"כ צרוב הספרים ויש ספרים דגרסי כגון מאן אמר רב נחמן כגון אנא י' משמע מתוך לשון הקונט' שכן גרים וקסה היכי פריך עלה מכלל דהנך כל דהו אימא י' לא אלל שפחותים מדרב נחמן וא"ת לאדך גירסא גמי מנא ליה כל דהו דלמא מכלל דהנך פחותים ממומחה אלל כל דהו לא וי"ל דפשיטא ליה דחכם דר' יהודה לאו כחכם דלעיל דאיירי במומחה דאפי' רבי יהודה מודה דיחיד מומחה ממיר את הנדר י' וכאן דלא איירי א' במומחה מה שיעור י' נותן לאיך ומיהו קסה דא"כ מנא ליה דלמי לאפוקי מדרבי יהודה כיון דרבי יהודה לא איירי במומחה דלמא רבי חייא צר אנא י' מודה דנעינן אחד מהם כחכם דר' יהודה דוחק לומר דג' מפירין את הנדר משמע ליה שלשתן שוין: ויין נסך. אע"ג דצפ' ג' דהוריות (דף יא.) קאמר דסתמו הוי אפיקורוס ציין נסך כמו צנצלות מ"מ לא חשיב נפש קאה צו ועוד דהכא מסקינן על ידי מערבות:

הדרן עלך כל פסולי המוקדשין

מן החסותם. לשון תנוך הוא כמו ראשי כנפים א' והסמין בפרק כיצד זולין (פסחים פד.) וצדל האוןן מתרגס סמסוס דאודנא (עמוס א): מזה הפרט מפורש מומין שבגלוי ואינן חוזרין. כה"ג דרשנין צפ"ק דקדושין (דף נד:) גבי שן ועין וא"ת ומ"ט לא הוי הכא מומא כשנפלה שינו כיון דחשיב מוס צנגלוי ואינו חוזר לנקמן בפרק מומין אלו (דף נד.) לא פסלינן ניטלו שינו גבי אדם אלל משום מראית העין דלמי שזו צורעו של אהרן מכלל דצנהמה כשר ואפי' גבי אדם לא מיפסל צון אחד ודוקא בחוטין החילוונות שנפגמו ושגממו וצפנימיות שנעקרו יא' ינצי"ש צלע"ז דפירש צקונטרס קאמר בצמון גבי צמה דהוי מוס אלל ניטלו שינים לא וי"ל דשאינו גבי עצד דגלי קרא אלל הכא שכן דרך שהשיינס נופלות מחמת זקנה לא הוי כעין פסח ועור ומיהו לריך טעם אחר דה"ג עיניו מממת זקנה וא"ת מאי שנא דהכחו על אנו ומרשו חשיב מוס התם י' ועצד יוצא לחירות דהוי מוס שצגלוי ואינו חוזר ולקמן בפרק י' אלו מומין (דף מה:) תנן חרש שטות (וקטן) פסולין בלדס וכשרין צנהמה י' א' בלדס לא מיפסלי אלל משום דלמי שזו צורעו של אהרן כדמפרש לקמן י' א' צין חרש צדי אדם לחרש צדי שמים וי"ל דגבי עצד גלי דחמנא דצדקר כל חשיב מוס ללאת צו לחירות י' שמסתחרר צשניו: נעקרו

תנן נפגמה אונו מן החסותם י' אי הכי מומין שבסתר גמי ושגממו והפנימיות שנעקרו נעקרו

תנן נפגמה אונו מן החסותם י' מושליר"ש: מום

עין משפט ונר מצוה

נא א מיי פ"ג מהלכות בכורות הלכה ט ופט"ו מהלכות מפרה הלכה יב סמג עשן ריא וטוש"ע י"ד סי' שי סעיף צ וטור ש"ע ח"מ סי' רלל סעיף א:

נב ב מיי פט"ו מהלכות מפרה הלכה יב טוש"ע ח"מ סי' רלל סעי' צ וטוש"ע י"ד סי' קיע סעיף ג': נב ג מיי פט"ו מהלכות מאכלות אכורות הלכ' כט וטוש"ע י"ד סי' קלד סעיף צ:

א ד מיי פ"ו מהלכות בילת מקדש הלכה צ טור י"ד סי' שט:

לעזי רש"י

טנדריין [טינדר"ם].

סחוט.

יינצב"ש [ינציב"ש].

חניכיים.

מוטליר"ש

[מישליר"ש]. שניינס

רבינו גרשום

לאפוקי מדר' יהודה דלא בעינן אחד מהם חכם: דמסבירי להו וסבירי דלא ליהוו עמי הארץ גמורין: דאיתמר דהויא דמדהא איתמר משמיה דרב שימ דהך קמיימא דאמרין ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל דרדאי דשמואל הויא דאי הויא גמי משמיה דרב והכא גמי אמר רב דהכא רבי יוסי אלא דאפי' ג' בני כנסת מתירין היינו קמיימא תרי וימני למה לי למימר. לא דראי לא איתמר אלא דהא משמיה דרב ואיך מכללא מדוקיא דההיא איתמר ואליבא דרב: ויחזירי להם את הדמים דקנסתו ובען: הן ויחזירו לו את הבשר שמותו בהנאות ושראי למוכרו לעובד כוכבים: מכרוהו הלוקחין את הבשר לעובד כוכבים ביוקר או הטילוהו לבלבים ועדיין לא נהנו הדמים ישלמו לו דמי טרפה שהיא בודל ולא ישלמו לו כל הדמים שטלו ממנה לפי שהווא מכר טרפה מדעתו: ינכה להם מן הדמים כנגד מה ששללו והשאר יחזיר: בכור אמאי ינכה לו מן הדמים לימא ליה הלוקח מאי אפסידת דאכלתיה והא אי אהרתתה ניהלך לא הוי תקנה אלא יקבר. כגון דובין ההוא אבד דהוה ביה מומא ואכליה ומשום הכי ינכה לה מן הדמים: דאמר ליה אי לאו דאכלתיה הוה מחזינא ליה לחכם ושרי לי ניהליה: כר' יהודה. דמתיר לראות מום לאחר שחיוטה כדאמרין בפרקין דלעילא: טבלי"ם. מצי א"ל אי לאו דאכלת מתקנינא להו הלכך ינכה. ויין נסך שאינו נסך גרידא אלא ע"י תערובת תנשך וזבני ניהליה ואי הוה מחדר ליה הוה מותר בהנאות כדרשב"ג דתנן וכו' הלכך ינכה: סליק פירקא על אלו מומין. הסחוט שלועזים טנדורוס:

מלא כרשינה. כמלא הכנסת גגרי של כרשינין: אמאי נשחטו על אלו מומין: פסח ועור. בלבד כתיבי: כתיב גמי כי יהיה בו מום סתם ריבה את אלו: ובטל ממלאכתו פסח ועור שאינו ראוי למלאכה: אלמה הכי נפגס וקא דמשום הכי אינו בטל וקא הוי מום: כל מום רע ריבויא הוא ומכיר הני: חוטין. חניכיים הוצינות הוי מום כי נגממו משום דלא הוי בסתר דמיתחזי כדאביל:

מסורת הש"ס

א) ז"ל (דמילא; ב) ג' בטות נב. חגיגה כג: דה: ז' כלס פס"ה מ"ז; ג) שנת פג: קב: חגיגה ט: (נמחות ז"ל: ד) שנת פד, (א) אלהות פ"ב מ"ג, ו) ושע"ב כ"א במשנה שנתשנים ובפי' הרב וכן כהר"א ש"א; ו) גפ"א: תולין; ח) ונפ"ו ונקלמל דויתס פרשתא ג' ויכ"ר רש"י שנת פג. גפס ח"כ ויכ"ר רש"י בחומש פ' מנזרה טו פ"ב וכן ברש"י צלה לב. ד"ה (וטומאות; ט) ז"ל ועינבל; י) ז"ק; רפ"ו דכלס; ל) ז"ל של מנה; מ) ג"א במסקמל לא גרטינן כי ז"ק; ו) וש"ע חוס' שנת טו. ד"ה ה"ב ומוס' תולין כד: ד"ה וגנז;

הגהות הב"ח

א) במשנה כשחור ונכנס בלבן אינו מורס שנינו מומין בלבין: ב) רש"י ד"ה אין לו וי"ו אלא אם נטמא תוכו נטמא גבו נעטמל גבו נטמא חוס: ג) ד"ה הלך וי' נמשקין כטומאה דכלי חרס כלי' והד"ל: ד) ד"ה ואל שזויה וי' משום משקל ב' דובה דלא אפי' נעט: ה) ד"ה רב פסא דר"א ע"ד ד"ה דמקד וי' גדול דהוי דהוי: ו) ד"ה שחור וי' אם חוט של שחור יואל מן שחור שבשני ופוסק:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אין מדרס בבלי חרס שישב. ריכ"ר רש"י עירובין קד ע"ב ע"ב שנת פד ע"א ו"ע:

לעזי רש"י

מנשי"ו אנשי"א. אהן, דירת (של כלי). טייל"א. קורט על העין שפנצמס את הרחיצה. לימור"ן (לימ"ן). מחלה כעין. מימ"ל (מימל"א). כחם כעין. פרוג"ל. אשוקן (של ע"ה).

מוסף רש"י

כלי שנטמא אחוריו. כל עץ או של מחמת קאמר. שמתמקין מנזן (חגיגה כב) ככלי שטף קאמר. דלילי כל חרס אין שטמאין מנזן פלניו בטומאה דלחורייא (ברכות ג). במשקין. אין לן משקל פלניו ראשון לטומאה. שטף אם נעט כעין עשאויה חתמס מחלה (שם). אחוריו טמאין. אפי"ס שאין ארס וכלס מקבלין טומאה מן הטורה אלא מאכ טומאה. גזרי חתמס שיהו משקין שטמאין כלס מפני שפליטו משקל שהוא אל טומאה לעטמל ארס וכלס מן הטורה, נזון וזיט על ז' וריקון וממנו רגלי, מור ע"ל אל המשקין שטמאין שטמאין (שם). וכו"ו חגיגה כב) הלך האיל וטומאה זו מדברי סופרים אחוריו טמאים, ושאר שמשקין שזו טהורים, דעבדו רבנן הריכ להוריע טומאה זו מדבריהם ולא יסריפו עליה תרומה וקדשים, קי היא מפורשת כמכתב מרש פיק וחינה שם וכו"ו ב"ב ב"ב ג' אגגו. שטפו הכפולה לב חתן והלוי תלמיזס (שם ושמס). אהרן. כגון אהן תכתיב (שם ושמס). וירדיו. כלי שיש לו די כמו מנזח (שם ושמס). נטמא תוכו. אפילי טומאה דרבנן, כולו נטמל (חגיגה שם). אין מדרס בכלי חרס. שם אפי' עניו הכו ולא נעט כליהו טהור ואיני מנמלא משום חרס (שבת טד).

רבינו גרשום

אישתיק. ר בחליפא: בתר הכי אמר שמה האי ככלא מקלע גדול דקתה הכא דהוי סתק במקדח וחיסומו שנינו. באותו מקדח שנוקבין בו את החביתו שהוור דק מלטה ועב למלמעה י שאותו עב סרות את הקבא והיינו וחיסומו ההיני תכתיב מקדח נכנס וירצא והפשוט מיהא דבעיא דרבי אשיעיא ואותו כמלא מקדח דבי"ש דרגלתו דהוור הוי כמסכל. ד"ה אברי כלי שישלט מן החי ויהי כסלע

כמלא נקב של עול. שעושין בו נקב ומוקעין בו יתד לקשור רצועות

העול. אלמלא מקדח הוי כסלע ומאי איכא צין צ"ש וצין צ"ה:

אישיטיק. רב תחליפא: **וא"ל רב חסדא שמה מקדח**. דקאמר צ"ש בגולגולת מקדח וחיסומו שנינו

את המקדח ונטול מלידי הנקב יש ומרחיצין את הנקב כדי שיכנס מקדח ויואל צריחו והיינו חיסוס שנטול מה שחיסס וסותם את הנקב ואינו מניח ליכנס המקדח צרומא ומקדח וחיסומו הוי יומר מסלע: **א"ל רב תחליפא**. לרב חסדא לא תימלא שמה אלא אימלא ודאי מקדח וחיסומו שנינו: **ורריך אפס להפלוס עליה**. כלומר יכול אתה לסמוך על

דבר זה: **יחוקיה אני עקש**. שנסמך על עדותם שלא היה יש תלמידי חולק עלי: **אין לו אחוריים לחליקא**. שאין אחוריו חלוקים מתוכו וכלי אמרינן אם נטמא גבו גבו טמא ותוכו טהור אלא אם (ט) נטמא (ז) גבו נטמא תוכו. אופו ד' שמשממשין בו קרי מוך אפי"ג דאין לו צית קיצול: **וקפרינן כלי חרס כחוסו פלה רחמנא**. דאין חרסמל אלא מתוכו דכמיז וכל כלי חרס אפי' יכול מהל אל מוכו וגו' (ויקרא יא): **כנגדו כסלע שטף**. כלומר דכוותיה ככלי שטף שאין לו נמי מוך אין לו אחוריים יא) ולקמן מפרש לה. כלי שטף כלי עץ דכמיז (ויקרא טו) וכל כלי עץ ישטף צמיס ולקמיה פריך וכי אין לו מוך מי מקביל פשוטי כלי עץ טומאה. ואיכא דלמרי כלי שטף היינו כלי מתכות וטעות הוא צינן דא"כ אמאי פריך ולקמן מי מקבלי פשוטי כלי שטף טומאה לאו פירכא היא דודאי פשוטי כלי מתכות טמאים: **הא קמ"ל כו'**. להכי תליה לכלי שטף ככלי חרס דהיכא דיש לו מוך נטמא מוכו נטמא גבו: **אי בטומאה דלורייסא הכי נמי**. דפשיטא לן שאס נטמא גבו נטמא תוכו צין יש לו מוך צין אין לו מוך והכא צמאי עסקינן משקל פלניו ראשון לטומאה. שטף אם נעט כעין עשאויה חתמס מחלה (שם). אחוריו טמאין. אפי"ס שאין ארס וכלס מקבלין טומאה מן הטורה אלא מאכ טומאה. גזרי חתמס שיהו משקין שטמאין כלס מפני שפליטו משקל שהוא אל טומאה לעטמל ארס וכלס מן הטורה, נזון וזיט על ז' וריקון וממנו רגלי, מור ע"ל אל המשקין שטמאין שטמאין (שם). וכו"ו חגיגה כב) הלך האיל וטומאה זו מדברי סופרים אחוריו טמאים, ושאר שמשקין שזו טהורים, דעבדו רבנן הריכ להוריע טומאה זו מדבריהם ולא יסריפו עליה תרומה וקדשים, קי היא מפורשת כמכתב מרש פיק וחינה שם וכו"ו ב"ב ב"ב ג' אגגו. שטפו הכפולה לב חתן והלוי תלמיזס (שם ושמס). אהרן. כגון אהן תכתיב (שם ושמס). וירדיו. כלי שיש לו די כמו מנזח (שם ושמס). נטמא תוכו. אפילי טומאה דרבנן, כולו נטמל (חגיגה שם). אין מדרס בכלי חרס. שם אפי' עניו הכו ולא נעט כליהו טהור ואיני מנמלא משום חרס (שבת טד).

כמלא נקב של עול. שעושין בו נקב ומוקעין בו יתד לקשור רצועות העול. אלמלא מקדח הוי כסלע ומאי איכא צין צ"ש וצין צ"ה: **אישיטיק**. רב תחליפא: **וא"ל רב חסדא שמה מקדח**. דקאמר צ"ש בגולגולת מקדח וחיסומו שנינו דכמיז ויחוקיה אני עקש. שנסמך על עדותם שלא היה יש תלמידי חולק עלי: **אין לו אחוריים לחליקא**. שאין אחוריו חלוקים מתוכו וכלי אמרינן אם נטמא גבו גבו טמא ותוכו טהור אלא אם (ט) נטמא (ז) גבו נטמא תוכו. אופו ד' שמשממשין בו קרי מוך אפי"ג דאין לו צית קיצול: **וקפרינן כלי חרס כחוסו פלה רחמנא**. דאין חרסמל אלא מתוכו דכמיז וכל כלי חרס אפי' יכול מהל אל מוכו וגו' (ויקרא יא): **כנגדו כסלע שטף**. כלומר דכוותיה ככלי שטף שאין לו נמי מוך אין לו אחוריים יא) ולקמן מפרש לה. כלי שטף כלי עץ דכמיז (ויקרא טו) וכל כלי עץ ישטף צמיס ולקמיה פריך וכי אין לו מוך מי מקביל פשוטי כלי עץ טומאה. ואיכא דלמרי כלי שטף היינו כלי מתכות וטעות הוא צינן דא"כ אמאי פריך ולקמן מי מקבלי פשוטי כלי שטף טומאה לאו פירכא היא דודאי פשוטי כלי מתכות טמאים: **הא קמ"ל כו'**. להכי תליה לכלי שטף ככלי חרס דהיכא דיש לו מוך נטמא מוכו נטמא גבו: **אי בטומאה דלורייסא הכי נמי**. דפשיטא לן שאס נטמא גבו נטמא תוכו צין יש לו מוך צין אין לו מוך והכא צמאי עסקינן משקל פלניו ראשון לטומאה. שטף אם נעט כעין עשאויה חתמס מחלה (שם). אחוריו טמאין. אפי"ס שאין ארס וכלס מקבלין טומאה מן הטורה אלא מאכ טומאה. גזרי חתמס שיהו משקין שטמאין כלס מפני שפליטו משקל שהוא אל טומאה לעטמל ארס וכלס מן הטורה, נזון וזיט על ז' וריקון וממנו רגלי, מור ע"ל אל המשקין שטמאין שטמאין (שם). וכו"ו חגיגה כב) הלך האיל וטומאה זו מדברי סופרים אחוריו טמאים, ושאר שמשקין שזו טהורים, דעבדו רבנן הריכ להוריע טומאה זו מדבריהם ולא יסריפו עליה תרומה וקדשים, קי היא מפורשת כמכתב מרש פיק וחינה שם וכו"ו ב"ב ב"ב ג' אגגו. שטפו הכפולה לב חתן והלוי תלמיזס (שם ושמס). אהרן. כגון אהן תכתיב (שם ושמס). וירדיו. כלי שיש לו די כמו מנזח (שם ושמס). נטמא תוכו. אפילי טומאה דרבנן, כולו נטמל (חגיגה שם). אין מדרס בכלי חרס. שם אפי' עניו הכו ולא נעט כליהו טהור ואיני מנמלא משום חרס (שבת טד).

וזה. כגון רוקן וזיזו יז דהוי אכ הטומאה נטמאין כלי מדלורייסא אפי' ארס דכמיז (ויקרא טו) וכי ירוק הזז וגו': **הלך שזיז רבנן**. לכלי שטף הנטמא במשקין א) (יש): **דכלי חרס**. דלורייסא דלס נטמא גבו לא נטמא תוכו: **ולא שזיז ארס רבנן**. דלורייסא **דנפשיה**. דכלי שטף משום דעבדו רבנן היכירא להקל בטומאת משקין כי היכי דלא נשקוף עליה תרומה וקדשים אלא חולין^א. ואי קשיא דאמאי לא גזור ככלי חרס טומאת משקין לאחוריו תריך משום דהתם ליכא למיגזר משום משקה יו) (טו דהא אפי' נגעו משקה זה וזהה מאחוריו לא מקבלי טומאה אלא מתוכו ואי משום דכמיז [שס] וכלי חרס אשר יגע בו הזז וגו' ההוא מפורש א) (במסכת נדה) (דף מז) דבהסיט מישתעי יט) דלחיהו מגעו שהוא ככולו הוי אומר זה היסט: ואין לו מוך ככלי שטף **דלורייסא בר קבולי טומאה הוא**. דלאינטריך רבנן למיגזר זהו משקין ועוד יש דלמנן לעיל אי בטומאה דלורייסא ה"ג לא אינטריך לאשמועינן דאין לו אחוריים לחליקה: **דומיא דשק צעינן**. דכמיז (ויקרא יב) מכל כלי עץ או גבד או עור או שק אינתקס כלי עץ לשק: **מלא וריקן**. דיש לו צית קיצול: **צנינן דחוו למדרסות**: **אין מדרס גדול חרס**. יש שסצר אם ארס יושב עלי: **רב פפא חרס נמי**. גזור טומאה צאין לו מוך צהקן דחוו למדרסות: **אין מדרס גדול חרס**. יש שסצר כלי ארס יושב עלי: **רב פפא חרס**. לא דאמתי [לז]: עשית צ"ש וצ"ה אחד לאו פירכא היא ^ט) (מדרס צנינן שנינו. שמשנה דלמאור העשוי עניו ארס דמקדח גדול ל דהוי כסלע נירונית אבל מקדח סתם צליז מוטלע ע"ש צמקתה סתם קאמרי: **כאזיז מנמלא חרס**. צ"ש בגולגולת כמלא מקדח

קטנן של רופאים שקודרין בו את הראש לתקן את המכה: **הניחא לר"מ כו' וכו' אפי' לר"מ מי ניהא**. אם כן דשיעורא דצ"ש זוטר הוה ליה מקולי צ"ש דהיינו קולא דשיעורא וזטא כי האי פרחה לה [לא] טומאת גולגולת: **ואנן שיש סנן**. צעדיות (פ"ה משנה ה) ששה דברים מקולי צ"ש שז לא תנן: **פלע נירונים שנינו**. דהוי כמקדח גדול אבל כסלע [לא] דקאמרי צ"ה זוטר אפי' ממקדח קטן של רופאים הלך אפי' לר"מ שיעורא דצ"ש נפיש: **בארנב' ריש של עין**. מפרש בגמ' [ע"צ]: **הרי צעינו דק**. כלומר הרי שיש צעינו דק טייל"א: **פגולו**. מפרש [א] מאי היא: **חלוון**. חולי היא שקורין לימורין: **נחש**. מפרש בגמרא [שס]: **ועצב**. מיי"ל: **לנן הפוסק בסיירא**. סירא היינו שורה שצעינן סביב לשחור. שחור הוא שקורין פרוני"ל שמשס מרלית העין צאה. ואס חוט של לנן יואל מן הלנן ופוסק אותה שורה ונכנס בשחור הוי מוס: **שחור ונכנס צלנן**. אם חוט א) השחור יואל מן השחור ופוסק בסיירא ונכנס צלנן: **אינו מוס**. שאין מומיין צלנן דלאו עין הוא אלא שזמן העין: **גמ'**

צריך אתה אלהות בחוקיה שהוא כדי ליישב הדבר שאין אמר שמואל כמו עדות חזקיה [א] ומתוך ליה בסמוך: **בנגדו** דכמיז צהו [וכנן] כלי עץ ישטף

כמלא נקב של עול אישתיק וא"ל רב חסדא שמה מקדח וחיסומו שנינו א וא"ל רב תחליפא לא תימא שמה אלא ודאי מקדח וחיסומו א צריך להתלות עליה בחזקיה אבי עקש^ב דרתנן זו עדות העיד חזקיה אבי עקש לפני רבן גמליאל ביבנה שאמר משום רבן גמליאל הוקן כל א שאין לו תוך בכלי חרס אין לו אחורים א לחליקה נטמא תוכו נטמא גבו נטמא גבו נטמא תוכו כלי חרס בתוכו תלה רחמנא אית ליה תוך אישמי ליה לית ליה תוך לא אישמי ליה א א"ר יצחק בר אבין הכי קאמר כל שאין לו תוך בכלי חרס כנגדו בכלי שטף אין לו אחורים א לחליקה נטמא תוכו נטמא גבו נטמא גבו נטמא תוכו למה לי למיתלייה בכלי חרס נימא כל שאין לו תוך בכלי שטף אין לו אחורים א לחליקה הא קמ"ל דיש לו תוך הרי הוא ככלי חרס מה כלי חרס נטמא תוכו נטמא גבו א לא נטמא תוכו לא נטמא גבו אף כלי שטף נטמא תוכו נטמא גבו לא נטמא תוכו לא נטמא גבו אף כלי שטף נטמא תוכו נטמא גבו אלא בשלמא כלי חרס גלי ביה רחמנא תוכו אלא כלי שטף מי גלי ביה רחמנא תוכו י אי בטומאה דאורייתא ה"ג הכא במאי עסקינן בטומאת משקין דרבנן א דתנן יכלי שננטמא אחוריו במשקין אחוריו טמאין תוכו אגנו אזנו וידיו טהורין נטמא תוכו כולו טמא דמדאורייתא אין אוכל מטמא כלי ואין משקה

על אלו מומין פרק ששי בכורות לח.

צריך אתה אלהות בחוקיה שהוא כדי ליישב הדבר שאין אמר שמואל כמו עדות חזקיה [א] ומתוך ליה בסמוך: **בנגדו** דכמיז צהו [וכנן] כלי עץ ישטף דכלי מתכות כמו כן מקירו כלי שטף משום דכמיז צהו ומורק ושוטף צמיס והא דפריך לקמן ואין לו מוך ככלי שטף מדלורייסא בר קבולי טומאה היא דומיא דשק צעינן פשיטא ליה דלמרי נמי ככלי עץ ככל הנהו דמיקרו כלי שטף מדלא נקט כלי מתכות: **אין** לו אחורים לחליקה נטמא. מוך קרי אופו ד' שרגילין להשתמש בו: **קרי** הוא ככ"י חרס נטמא תוכו נטמא גבו. על כרחו לעטמל אחרים קאמר דלא נפקא מינה מידי למילמל אחרימי וקשה מכאן לגירסת רבינו שמואל דשנת (דף טז). דמשמע דכלי חרס אין מוטאין מנצייהו כלל ובספיק דמולין (דף כד). דלמרי' דלמרי כל חרס טמא א' וגזו [טהור] היינו דלא [לא] מקבל טומאה מנגבו אבל טממא אחרים מגבו דמתניא צתורת כהניס מרובה מרת לעטמל ממדת לעיטמל שטממא אחרים מאחוריו ואינו מיטמא מאחוריו ועוד אמרי' צפרקת המפלת (נדה דף טו). דאנן היואל מן המטור טפח דחשבי יד להוליא טומאה א' דלא דעליפא מנגב ואין לומר דעדיפא ואיירי אפי' להכניס דהמתניא בתוספתא א' דאין טומאה לכלי חרס אלא מאחוריו ובהסיטנו ועוד דדרשנין הא יש צמיד פמיל עליו טהור ומי לא עסקינן [לא] דמחזיניהו לאשמו נדה ואפי"ג דנרשס סוגיא דהעור והרועז (תולין דף קיח). משמע דסבר הש"ס ד[לא] ל' מנור להכניס ולהוליא ועדיף מנגבו א' במסנקא דרשנין למינחם הכי א' **בהנך** דהווי צאדריבות. אבל שאר פשוטי כלי עץ טהורי' ודינס פישמי צפ' המוכר את הבית (צ"ב סו). וצפ' ככל מערבין (עירובין דף לא). וסימנינן

א' תיבת רב חסדא נמחק: א' שנינו א"ל ותחיבת רב תחליפא בר עליה בס"א אינו: א' וחיסומו גרירן אהא להתלות: א' אחורים לחליקה: א' לחליקה נטמא: א' לחליקה הא: א' ח"י לא נמחק: א' לרבנן: א' תוך מידע יריע: א' הכי כלי חרס: א' חייב נמי נמחק: א' לר"מ דאמר בקטן של רופאים שנינו אלא לרבנן דאמרי בגדול של לשכה שנינו מאי: א' לשכה ס"א הא ניהא לר"מ אלא לרבנן מאי איכא למימר ואפי' לר"מ כו': א' שנינו סלע נירונית הוי במקדח: א' סתם זוטר אפי' במקדח: א' ריש של: א' מוס שאין מוס בלבין: א' ונקב ומרחיבו כדי שיכנס מקדח יצא בריחה: א' היה שם תלמיד: א' נטמא תוכו נטמא גבו: א' אחוריים לחליקה לקמן: א' אגנו היינו שפתו: א' לאחוריו לאחור בו הס"ד: א' וזכור וימימי גליון דהוי אב הטומאה ומטמאים כלי: א' במשקין בטומאה דכלי ודרי"א: א' משיקו בו וזהה דהא אפי' כו' וזהה באחוריו לא כו': א' משתעי קרא דאיהו: א' ועוד דאמרת לעיל אי כו' ה"ג דלא אצטריך [מט] חרס ונעשר אס: א' גדול הוא דהוי: א' לה טומאה מנגולת הס"ד: א' סלע סתם דקאמרי: א' מנפיש בממרא מאי: א' מן מירושב ומתריצין ליה: א' דלא יקבל טומאה: א' לה טומאה ולא עדיפא מנגב דאין לימו: א' [עסקינן דאפי' יש בו די כדאמר בפ' אמר ר' עקיבא מי לא עסקינן דיהדיניהו: א' ריד לתנור:

רבינו גרשום (המשך) מדאורייתא הלכך כיון דאיטמו במשקין דרבנן האי כלי שטף שוויהו רבנן בטומאה דכלי חרס דיש לו חלוקה ולא שוויהו כטומאה דאורייתא כלומר דאין לו חלוקה לכלי שטף מן התורה בין יש לו מוך בין אין לו מוך ולהכי שוויהו רבנן ככלי חרס דנטמא גבו לא נטמא תוכו משום היכירא כי הכי דלא לישורין עליה תרומה וקדשים: **וזה**. כגון רוקן וזיזו יז דהוי אכ הטומאה נטמאין כלי מדלורייסא אפי' ארס דכמיז (ויקרא טו) וכי ירוק הזז וגו': **הלך שזיז רבנן**. לכלי שטף הנטמא במשקין א) (יש): **דכלי חרס**. דלורייסא דלס נטמא גבו לא נטמא תוכו: **ולא שזיז ארס רבנן**. דלורייסא **דנפשיה**. דכלי שטף משום דעבדו רבנן היכירא להקל בטומאת משקין כי היכי דלא נשקוף עליה תרומה וקדשים אלא חולין^א. ואי קשיא דאמאי לא גזור ככלי חרס טומאת משקין לאחוריו תריך משום דהתם ליכא למיגזר משום משקה יו) (טו דהא אפי' נגעו משקה זה וזהה מאחוריו לא מקבלי טומאה אלא מתוכו ואי משום דכמיז [שס] וכלי חרס אשר יגע בו הזז וגו' ההוא מפורש א) (במסכת נדה) (דף מז) דבהסיט מישתעי יט) דלחיהו מגעו שהוא ככולו הוי אומר זה היסט: ואין לו מוך ככלי שטף **דלורייסא בר קבולי טומאה הוא**. דלאינטריך רבנן למיגזר זהו משקין ועוד יש דלמנן לעיל אי בטומאה דלורייסא ה"ג לא אינטריך לאשמועינן דאין לו אחוריים לחליקה: **דומיא דשק צעינן**. דכמיז (ויקרא יב) מכל כלי עץ או גבד או עור או שק אינתקס כלי עץ לשק: **מלא וריקן**. דיש לו צית קיצול: **צנינן דחוו למדרסות**: **אין מדרס גדול חרס**. יש שסצר אם ארס יושב עלי: **רב פפא חרס נמי**. גזור טומאה צאין לו מוך צהקן דחוו למדרסות: **אין מדרס גדול חרס**. יש שסצר כלי ארס יושב עלי: **רב פפא חרס**. לא דאמתי [לז]: עשית צ"ש וצ"ה אחד לאו פירכא היא ^ט) (מדרס צנינן שנינו. שמשנה דלמאור העשוי עניו ארס דמקדח גדול ל דהוי כסלע נירונית אבל מקדח סתם צליז מוטלע ע"ש צמקתה סתם קאמרי: **כאזיז מנמלא חרס**. צ"ש בגולגולת כמלא מקדח

קטנן של רופאים שקודרין בו את הראש לתקן את המכה: **הניחא לר"מ כו' וכו' אפי' לר"מ מי ניהא**. אם כן דשיעורא דצ"ש זוטר הוה ליה מקולי צ"ש דהיינו קולא דשיעורא וזטא כי האי פרחה לה [לא] טומאת גולגולת: **ואנן שיש סנן**. צעדיות (פ"ה משנה ה) ששה דברים מקולי צ"ש שז לא תנן: **פלע נירונים שנינו**. דהוי כמקדח גדול אבל כסלע [לא] דקאמרי צ"ה זוטר אפי' ממקדח קטן של רופאים הלך אפי' לר"מ שיעורא דצ"ש נפיש: **בארנב' ריש של עין**. מפרש בגמ' [ע"צ]: **הרי צעינו דק**. כלומר הרי שיש צעינו דק טייל"א: **פגולו**. מפרש [א] מאי היא: **חלוון**. חולי היא שקורין לימורין: **נחש**. מפרש בגמרא [שס]: **ועצב**. מיי"ל: **לנן הפוסק בסיירא**. סירא היינו שורה שצעינן סביב לשחור. שחור הוא שקורין פרוני"ל שמשס מרלית העין צאה. ואס חוט של לנן יואל מן הלנן ופוסק אותה שורה ונכנס בשחור הוי מוס: **שחור ונכנס צלנן**. אם חוט א) השחור יואל מן השחור ופוסק בסיירא ונכנס צלנן: **אינו מוס**. שאין מומיין צלנן דלאו עין הוא אלא שזמן העין: **גמ'** אס השחור פוסק הסירה ונכנס בלבן אינו מוס שאין מומיין בלבן השלבן אין קרי עין אלא השחור:

נמי התם: רב פפא אמר. לא צריך לתרצוי להא מקדח וחיסומו שנינו אלא מקדח גדול שנינו כאן דהוי כסלע מכלל דמקדח סתם ההוא דבי"ש בן גדול מכלל דזוטר מכסלע ובי"ה אמר כסלע ואין שיעורין אחד: הניהא לר' מאיר. דמוקלי לא להתואר כמלא גולגולת במקדח קטן של רופאים דהוי צברי מכסלע ובי"ה אמר כסלע היינו דאכא בינייהו: אלא לרבנן. דאמרינן בגדול של לשכה דהיינו כסלע מאי איכא למימר: ולר' מאיר. דמוקלי במקדח קטן א' הוא ליה מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה. דבי"ש מקדח דאין יד חסר פורתא במקדח קטן שזור מלטמא באהל ובי"ה מחמירי דלעילי טהר מלטמא כסלע ואנן דתנן מן כלימור אותן שנינו דברים שהן מקולי ב"ש מנו ולא יותר: אלא רב נחמן מתריך לטעמיה דר' מאיר דסלע נרונית שנינו הכא במאור שנעשה דהריא במקדח גדול סלע סתם דבי"ה הוי זוטר אפי' ממקדח סתם דבי"ש והווי להו בי"ה לקולא: ריש של עין. והו עפעפיו: הרי צעינו. כמו רב שהיה צעינו דק. בלע"ז טיילא: חלוון נחש צעיב. מפרש בגמרא: ופוסק בסיירא ונכנס בשחור מן הלכך סירה הוא כמו חוט שכובד שחור: אבל אס השחור פוסק הסירה ונכנס בלבן אינו מוס שאין מומיין בלבן השלבן אין קרי עין אלא השחור:

עין משפט נר מצוה

א' א מיי' פ"ג מהלכות כלים הלכ ד: **א** ב מיי' פס"ח שס הלכה ג: **ב** ג מיי' פ"ו מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ג ונשי"ג מה' כלס ה' ל' ד: **ג** ד מיי' פ"ו מהלכות שאר אבות הטומאה ה' א ב צ: **ד** ה מיי' פ"ג מהלכות כלס הלכה א: **ו** מיי' פ"ח הלכה א: **ז** מיי' פ"ח מהלכות ציאת המקדש ה' ד טור י"ד ס' שט: **י** ה מיי' שס הלכה א:

שיטה מקובצת

א' תיבת רב חסדא נמחק: א' שנינו א"ל ותחיבת רב תחליפא בר עליה בס"א אינו: א' וחיסומו גרירן אהא להתלות: א' אחורים לחליקה: א' לחליקה נטמא: א' לחליקה הא: א' ח"י לא נמחק: א' לרבנן: א' תוך מידע יריע: א' הכי כלי חרס: א' חייב נמי נמחק: א' לר"מ דאמר בקטן של רופאים שנינו אלא לרבנן דאמרי בגדול של לשכה שנינו מאי: א' לשכה ס"א הא ניהא לר"מ אלא לרבנן מאי איכא למימר ואפי' לר"מ כו': א' שנינו סלע נירונית הוי במקדח: א' סתם זוטר אפי' במקדח: א' ריש של: א' מוס שאין מוס בלבין: א' ונקב ומרחיבו כדי שיכנס מקדח יצא בריחה: א' היה שם תלמיד: א' נטמא תוכו נטמא גבו: א' אחוריים לחליקה לקמן: א' אגנו היינו שפתו: א' לאחוריו לאחור בו הס"ד: א' וזכור וימימי גליון דהוי אב הטומאה ומטמאים כלי: א' במשקין בטומאה דכלי ודרי"א: א' משיקו בו וזהה דהא אפי' כו' וזהה באחוריו לא כו': א' משתעי קרא דאיהו: א' ועוד דאמרת לעיל אי כו' ה"ג דלא אצטריך [מט] חרס ונעשר אס: א' גדול הוא דהוי: א' לה טומאה מנגולת הס"ד: א' סלע סתם דקאמרי: א' מנפיש בממרא מאי: א' מן מירושב ומתריצין ליה: א' דלא יקבל טומאה: א' לה טומאה ולא עדיפא מנגב דאין לימו: א' [עסקינן דאפי' יש בו די כדאמר בפ' אמר ר' עקיבא מי לא עסקינן דיהדיניהו: א' ריד לתנור:

רבינו גרשום (המשך)

מדאורייתא הלכך כיון דאיטמו במשקין דרבנן האי כלי שטף שוויהו רבנן בטומאה דכלי חרס דיש לו חלוקה ולא שוויהו כטומאה דאורייתא כלומר דאין לו חלוקה לכלי שטף מן התורה בין יש לו מוך בין אין לו מוך ולהכי שוויהו רבנן ככלי חרס דנטמא גבו לא נטמא תוכו משום היכירא כי הכי דלא לישורין עליה תרומה וקדשים: **וזה**. כגון רוקן וזיזו יז דהוי אכ הטומאה נטמאין כלי מדלורייסא אפי' ארס דכמיז (ויקרא טו) וכי ירוק הזז וגו': **הלך שזיז רבנן**. לכלי שטף הנטמא במשקין א) (יש): **דכלי חרס**. דלורייסא דלס נטמא גבו לא נטמא תוכו: **ולא שזיז ארס רבנן**. דלורייסא **דנפשיה**. דכלי שטף משום דעבדו רבנן היכירא להקל בטומאת משקין כי היכי דלא נשקוף עליה תרומה וקדשים: **וזה**. כגון רוקן וזיזו יז דהוי אכ הטומאה נטמאין כלי מדלורייסא אפי' ארס דכמיז (ויקרא טו) וכי ירוק הזז וגו': **הלך שזיז רבנן**. לכלי שטף הנטמא במשקין א) (יש): **דכלי חרס**. דלורייסא דלס נטמא גבו לא נטמא תוכו: **ולא שזיז ארס רבנן**. דלורייסא **דנפשיה**. דכלי שטף משום דעבדו רבנן היכירא להקל בטומאת משקין כי היכי דלא נשקוף עליה תרומה וקדשים: **וזה**. כגון רוקן וזיזו יז דהוי אכ הטומאה נטמאין כלי מדלורייסא אפי' ארס דכמיז (ויקרא טו) וכי ירוק הזז וגו': **הלך שזיז רבנן**. לכלי שטף הנטמא במשקין א) (יש): **דכלי חרס**. דלורייסא דלס נטמא גבו לא נטמא תוכו: **ולא שזיז ארס רבנן**. דלורייסא **דנפשיה**. דכלי שטף משום דעבדו רבנן היכירא להקל בטומאת משקין כי היכי דלא נשקוף עליה תרומה וקדשים: **וזה**. כגון רוקן וזיזו יז דהוי אכ הטומאה נטמאין כלי מדלורייסא אפי' ארס דכמיז (ויקרא טו) וכי ירוק הזז וגו': **הלך שזיז רבנן**. לכלי שטף הנטמא במשקין א) (יש): **דכלי חרס**. דלורייסא דלס נטמא גבו לא נטמא תוכו: **ולא שזיז ארס רבנן**